

רבי מאיר יש מקום לומר שהלכה כרבי יהודה — ע' חזון איש נגעים א.יח. ומכל מקום כתבו אחרונים להחמיר (לענין מקוואות) לחוש לדעת רש"י שהפשתן קודם טויה מקבל טומאת נגעים (ע' זכר יצחק נו,ג; אגרות משה יו"ד ח"א קטו,ג).

ג. חומר בנגעים מבשרצים, ששתי וערב מטמאים בנגעים ולא בשרצים. חומר בשרצים, שהשרץ מטמא בכעדשה ואילו הנגע בכגריס. [וכן כלים מטמאים בשרצים ולא בבגדים, וכן בגד צבוע או בגד נכרי. עתוס']. ולדעה אחת (הנ"ל), בגדים משאר מינים מלבד צמר ופשתים מקבלים טומאת שרצים בשלשה על שלשה טפחים, אך לא טומאת נגעים. הרמב"ן (ועוד) כתב שלדעת רבא, כעדשה בשרץ אינה חומרה על נגעים, לפי שיש בעדשה גם עובי, ואם תיחתך ותירקע ותישטח, היתה יותר מכגריס. פשוטי כלי עור, מטמאים בנגעים ולא בשרצים (תוס' כח: ואפשר שכן גם דעת הרמב"ם — ע' משנה למלך הל' טומאת צרעת יג,ד; יד דוד). ובגד שאינו טווי וארוג, יש אומרים שמיטמא במת ובשרץ אבל בנגעים טהור. וי"א שאף במת ושרץ אינו מיטמא (ע' להלן נו: ובתוס' ובר"ן).

ד. חוטי פשתן, אף על פי שאינם מקבלים טומאת-מגע, הרי הם מטמאים בנגעים, הואיל וכן אין מסככים בהם, והמסכך בהם — סוכתו פסולה (רבי שמעון בן אלעזר; סומכוס. ואפשר שיש רבנן החולקים וסוברים שדבר שאינו טמא אלא בנגעים — מסככים בו. ע' תוס' סוכה יב סע"ב).

א. חוטים (סיבים) לפני טויתם — מרש"י מבואר שמקבלים טומאה דאוריתא (עכ"פ לאחר שנידוכו ונופצו ונתלבנו), ואם כן הסוכה פסולה מן התורה. התוס' סוברים שקודם טויה אינה פסולה אלא מדרבנן (בדייק ונפיץ), גזרה אטו אחר טויה. [ולרבי יהודה אינה פסולה מדאוריתא אלא משיתלבנו לאחר הטויה, ולשיטתו אין לפסול אף מדרבנן קודם טויה, אך אפשר שלאחר הטויה וקודם הליבון פסולה מדרבנן. עפ"י תוס' סוכה יב:].

וברמב"ן (ובריטב"א וב'חדושי הר"ן ועוד) מבואר שלפי סומכוס אין פסול אלא הטווי אבל קודם שנטווה — כשר לסיכוך. ואולם חכמים (ע' סוכה יב) חולקים ופוסלים אף קודם הטויה, ואפילו בשאר מינים, ואעפ"י שאינם מקבלים טומאה, אפשר מדרבנן ואפשר מדאוריתא — כי אינם נחשבים 'גידולי קרקע' (ע' רשב"א; רמב"ם סוכה ה,ד).

ב. גם חוטים שאינם מטמאים בנגעים, כגון של בגדי עכו"ם — פסולים לסיכוך, כי העיקר שהדבר בעצמו ראוי להיטמא (זכר יצחק נו,ג).

דפים כז — כח

- לט. א. אלו סוגי אהלים מקבלים טומאה מן המת הנמצא תחתם, ואלו אינם מקבלים?
ב. האם עור בהמה טמא מקבל טומאת שרצים או טומאת נגעים?
ג. המכסה (/ המכסים) שהיה במשכן ממעל ליריעות העזים — ממה היה עשוי? מהו התחש שהיה בימי משה?
ד. האם כשר לעשות תפלין (פרשיות, בתים, רצועות, שער וגידים) ממינים שאינם כשרים לאכילה?

א. האהל המאהיל על המת מקבל טומאת שבעה. (והזה על האהל). ולמדו חכמים שהאהל העשוי מדבר היוצא מן העץ אינו מקבל טומאה אלא פשתן. (אהל — אהל ממשכן). וכן אהל העשוי מנוצה (= שער) של עזים או מעורות בהמה, ואפילו עורות בהמה טמאה — מקבל טומאה. (ממשכן. ובהמה טמאה למד רבא מברניש ב'קל-וחומר' מנוצה של עזים). חוטי שתי וערב אינם מקבלים טומאת אהלים.

א. במה דברים אמורים — כשהאהל מחובר לקרקע, אבל אהל התלוש — כל בגד או כלי מקבל טומאה (תוס'; רמב"ן. ואם אינו 'כלי' — נראה שאינו מקבל טומאה אלא פשתן, אבל כגון פשוטי כלי עץ אינם מקבלים טומאת אהלים אפילו הם תלושים. עפ"י רא"ש כלים כו, א; משנה למלך ושפת אמת). ואילו הרשב"א צדד לומר שאפילו לא חיברו לקרקע, [דומיא דמשכן שלא היה מחובר], לא נטמא האהל מלבד פשתן, כיון שייחדו לאהל בטל מתורת בגד. (ו"א כן גם בדעת הרמב"ם — ע' 'חרושי הגר"ח' בענין אהל זרוק). וכן נקט הריטב"א, והוסיף שאם הוא מחובר לקרקע אינו מיטמא כלל, אפילו אהל פשתן.

ב. אהל העשוי מבגדים שאינם מצמר או פשתים ואינם יוצאים מן העץ — בתוס' מבואר שסדינים של משי אינם מקבלים טומאה. ואולם בראב"ד (טו"מ ה, יב) יש לדייק שרק מינים היוצאים מן העץ נתמעטו, ולא שאר בגדים (ע' שפת אמת).

אהל העשוי מעצם או ממתכת — טהור. רמב"ם — טו"מ ה, יב. ומשמע מדבריו שדוקא באהל שאינו כלי, אבל כלי עץ או שאר מינים המאהילים על המת — מקבלים טומאה.

ג. שיעור אהל לענין טומאת אהלים — לדעת הרמב"ם הוא טפה, כשיעור אהל להביא טומאה ולחוץ בפני הטומאה — מלבד בכלים תלושים מעל המת, שמביאים טומאה על עצמם בכל שהו. ולדעת הגר"א אף אהל מחובר מקבל טומאת אהלים בכל שהוא. עפ"י חו"א כלים לב, ב). ולענין הבאת טומאה על ידי האהל לדבר אחר הנתון תחתיו — כל המינים מביאים את הטומאה. (קל וחומר ממצורע. ספרא; מובא ברש"י ועוד).

ד. לענין חציצת טומאה — התוס' נקטו שאהל של פשתן שהוא טמא, ודאי אינו חוצץ בפני הטומאה. (וכן משמע בראב"ד — טומאת מת ה, יב. וע' משנה למלך). ואולם הר"ש (אהלות ז, ב; ה, א. ומובא בריטב"א כאן) סובר שכך קבלו חכמים, שאעפ"י שהאהל נטמא, יהא חוצץ בפני הטומאה. וע"ע: משנה אחרונה אהלות ז, ב; שפת אמת כאן; חוון איש אהלות ח ס"ק ג ד יג; בית ישי קלו.

ב. עור בהמה טמאה מטמא בנגעים (או בעור) ובשרצים (או בעור).

פשוטי כלי עור מטמאים בנגעים ולא בשרצים (תוס'). ויש אומרים כן גם בדעת הרמב"ם — ע' משנה למלך הל' טומאת צרעת יג, ד; יד דוד).

ג. רבי יהודה אומר: שני מכסאות היו, אחד של עורות אילים מאדמים ואחד של עורות תחשים. (וכן מורים טעמי הנגינה. ע' עלה יונה עמ' קכד). רבי נחמיה אומר: מכסה אחד היה ודומה ל'תלא אילן' (מין חיה המנומרת בגוונים).

אמר ר' אלעא אמר רבי שמעון בן לקיש: אומר היה רבי מאיר, תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה היא או מין בהמה, וקרן אחת היתה לו במצחו ולפי שעה נודמן לו למשה ועשה ממנו משכן, ונגנו. מסקנת הגמרא שהיה מין טהור. (ובירושלמי נראה שנחלקו בדבר).